

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-308-4-23>

УДК 336.1

Михайло ЛИЗАК

Львівського національного університету природокористування
<https://orcid.org/0000-0001-8902-812X>

УЗАГАЛЬНЕННЯ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПЕРЕДУМОВ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ РЕГІОНУ

У статті акцентовано на актуальності дослідження макроекономічних передумов формування фінансово-економічних результатів господарювання сільськогосподарських підприємств регіону (на прикладі Львівської області). Наведено результати аналізування обсягів виробництва та реалізації продукції сільськогосподарських підприємств Львівської області у 2011-2020 рр. Деталізовано структуру виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) рослинництва та продукції тваринництва сільськогосподарських підприємств Львівської області у 2017 та у 2020 роках. Охарактеризовано обсяги та динаміку посівних площ основних сільськогосподарських культур сільськогосподарських підприємств Львівської області у 2010, 2014-2020 рр. Досліджено показники урожайності основних сільськогосподарських культур сільськогосподарських підприємств Львівської області у 2010, 2014-2020 рр. Надано характеристику доходів, прибутку, фінансових результатів та рентабельності підприємств сільського господарства регіону. Зроблено висновки відносно позитивних аспектів, а також макроекономічних перешкод формування фінансово-економічних результатів підприємств цієї галузі, які реалізуються на регіональному рівні.

Ключові слова: сільське господарство, економіка підприємства, фінансово-економічні результати, розвиток сільського господарства, макроекономічні передумови.

Myhailo LYZAK

Lviv National University of Nature Management

GENERALIZATION OF MACROECONOMIC PRECONDITIONS FOR THE FORMATION OF FINANCIAL AND ECONOMIC RESULTS OF AGRICULTURAL ENTERPRISES IN THE REGION

The study focuses on the relevance of the study of macroeconomic prerequisites for the formation of financial and economic results of the management of agricultural enterprises in the region (on the example of Lviv region).

The purpose of the article is the analysis and generalization of macroeconomic prerequisites for the formation of financial and economic results of agricultural enterprises of the Lviv region.

The results of the analysis of the volumes of production and sale of products of agricultural enterprises of the Lviv region in 2011-2020 are presented. The structure of the production cost of products (works, services) of crop production and livestock products of agricultural enterprises of the Lviv region in 2017 and in 2020 is detailed. The volumes and dynamics of the sown areas of the main agricultural crops of the agricultural enterprises of the Lviv region in 2010, 2014-2020 were characterized. The yield indicators of the main agricultural crops of the agricultural enterprises of the Lviv region in 2010, 2014-2020 were studied.

The characteristics of income, profit, financial results and profitability of agricultural enterprises of the region are provided. Conclusions have been made regarding positive aspects, as well as macroeconomic obstacles to the formation of financial and economic results of enterprises of this industry, which are implemented at the regional level. The factors that destabilize the financial and economic results of agricultural enterprises in the region include: a decrease in the sales of rye, potatoes, vegetable crops and eggs, a reduction in the sown areas of potatoes and fodder crops, the instability of the yield level and full harvest on the sown areas of certain agricultural crops, the loss of a number of enterprises, the low level of profitability and the presence of a tendency to its further decrease for open ground vegetable crops, factory sugar beet and potatoes.

The applied value of the research results lies in the formation of an informational and analytical basis for the development of management decisions in terms of improving macroeconomic prerequisites for increasing the financial and economic results and performance indicators of agricultural enterprises in the region.

The scientific novelty of the study consists in the improvement of the methodology of analyzing macroeconomic prerequisites for the formation of financial and economic results of agricultural enterprises in the region.

Key words: agriculture, enterprise economy, financial and economic results, development of agriculture, macroeconomic prerequisites.

Постановка проблеми у загальному вигляді

та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

З 24 лютого 2022 р. Україна перебуває в стані повномасштабної війни, що безпосереднім чином позначається на функціонуванні всієї економіки та в різній мірі, але кожного суб'єкта господарювання. Підприємства сільського господарства, у т. ч. Львівської області (регіону, який перебуває в тилу), не є виключенням, оскільки існує постійний ризик втрати сільськогосподарської техніки та іншого майна, врожаю, ґрунтів через прямі обстріли, ускладнилася логістика та можливості експорту продукції, знизився внутрішній попит через рецесію національної економіки, втрату великої кількості підприємств, включно з промисловою переробкою аграрної продукції, зросла витратомісткість виробництва через інфляційні процеси та здорожчання вартості паливо-мастильних матеріалів, підприємства втратили частину кадрового

ресурсу заради мобілізації і в підсумку великої чисельності біженців за кордон і т. п. Всі ці та інші тренди закономірно дестабілізують фінансово-економічні результати діяльності підприємств сільського господарства та потребують детального дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Загальні підходи до економіки та управління розвитком сільськогосподарських підприємств досліджуються такими науковцями, як Г. Андрусенко [1, с. 9-14], К. Боднаревська [2, с. 129-133], В. Гмиря [5, с. 71-74], О. Довжик [6, с. 97-102] та ін. Важливість питань управління безпосередньо фінансово-економічними результатами господарювання підприємств сільського господарства стали предметом досліджень О. Панухник [8, с. 5-10], Є. Горовецької [9, с. 40] та інших науковців. Більш ґрунтовні та специфічні аспекти фінансово-економічних результатів підприємств досліджують Т. Васильців, Р. Уразалієв [3, с. 153-158], О. Ярошко [4, с. 132-136], Р. Лупак, А. Дідич [7, с. 248-252] та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття

Незважаючи на значну кількість публікацій з цієї проблематики на сьогодні недостатньо розробленими залишаються методико-прикладні рішення з удосконалення аналізування загальних макроекономічних чинників, які позначаються на формуванні фінансово-економічних результатів підприємств сільського господарства.

Формулювання цілей статті

Метою статті є аналіз і узагальнення макроекономічних передумов формування фінансово-економічних результатів підприємств сільського господарства Львівської області.

Виклад основного матеріалу

На довоєнному етапі розвитку економіки України в аграрному секторі намітилися значні позитивні зрушення, які головно забезпечені нарощуванням обсягів господарської діяльності та покращенням фінансово-економічного стану сільськогосподарських підприємств. Нарощування обсягів і покращення низки провідних характеристик ефективно спостерігається й у сільському господарстві Львівської області, що також в істотній мірі обумовлене покращенням фінансово-економічних результатів підприємств цієї галузі регіональної економіки. Так, валова додана вартість у 2019 р. зросла до 14,8 млрд грн, що складало 8,0 % в цілому в економіці регіону. За виключенням 2010 р. та 2015 р. галузь мала позитивний щорічний приріст сільськогосподарської продукції у періоді 2010-2020 рр. У 2020 р. обсяги продукції сільського господарства були найбільшими за аналізований період – 24,0 млрд грн, що на 4,4 % більше, ніж у 2019 р. та на 44,9 % більше, ніж у 2010 р. Аналогічні показники по підприємствах галузі становили 11,9 млрд грн та 7,3 % і 2,3 рази відповідно.

Позитивна динаміка спостерігалася й за продукцією рослинництва та за продукцією тваринництва у секторі сільськогосподарських підприємств. Однак, тваринницька галузь у секторі підприємств сільського господарства мала гірші обсяги та динаміку розвитку. До прикладу, в загальній структурі сільськогосподарської продукції у 2020 р. на тваринництво припадало лише 23,2 %, а темпи зростання продукції за 2010-2020 склали 155,1 %.

У найбільш узагальненому вигляді фінансово-економічні результати характеризують показники виробництва продукції, які відображають яких обсягів господарювання вдалося досягти підприємствам в частині виробничо-господарської діяльності. Відповідно, значні масштаби (11,9 млрд грн за продукцією сільського господарства, у т. ч. 9,1 млрд грн за продукцією рослинництва та 2,8 млрд грн за продукцією тваринництва) та їх нарощування, підвищення темпів зростання виробництва продукції підприємствами сільського господарства Львівської області варто вважати позитивною передумовою і водночас характеристикою формування їх фінансово-економічних результатів. Так, за 2011-2020 рр. обсяги продукції підприємств цього виду економічної діяльності зросли на 7,3 %, у т. ч. за продукцією рослинництва – на 7,5 %, а за продукцією тваринництва – 6,7 %.

При тому вищим потенціалом до подальшого покращення фінансово-економічних результатів характеризуються підприємства, які спеціалізуються на продукції рослинництва, коли частка цієї продукції у 2020 р. досягла рівня 76,8 %; відповідно, продукції тваринництва скоротилася до 23,2 %. Ще у 2011 р. співвідношення також було на користь продукції рослинництва, однак становило 29,6 % до 70,4 %.

Власним беззаперечним потенціалом, як і обмеженнями та перешкодами до розвитку, характеризується й тваринницька галузь регіону, однак на разі загальні макроекономічні характеристики є свідченням більш хороших передумов для формування кращих фінансово-економічних результатів підприємств саме галузі рослинництва.

Додатковим підтвердженням цієї тези є здебільшого вищі темпи приросту обсягів виробництва продукції саме в рослинницькій галузі. До прикладу, у більшості років періоду 2011-2020 рр. індекси продукції рослинництва сільськогосподарських підприємств перевищували відповідні показники що для підприємств – виробників продукції тваринництва, що для сільськогосподарського виробництва на загал.

Більше того, кризовим відносно виробництва продукції у цій галузі став лише 2015 р. У інших роках аналізованого періоду галузь характеризувалася щорічним виключно позитивним приростом виробництва продукції, Тоді як, у тваринницькій галузі таких критичних спадів було значно більше – 2014-2015 рр., 2019 р.

Збільшення обсягів виробництва закономірно стало чинником, який посприяв нарощенню обсягів реалізації продукції сільськогосподарських підприємств Львівської області, що потрібно вважати позитивною макроекономічною передумовою в частині формування фінансово-економічних результатів їх господарювання. Так, у 2020 р. до 2010 р. зросли обсяги реалізації більшості ключових видів продукції сільського господарства, у т. ч. культур зернових та зернобобових у 3,1 разу, кукурудзи та зерна – у 4,1 разу, ячменю – у 3,9 рази, культур олійних – у 3,2 разу, пшениці – у 2,8 рази, буряка цукрового фабричного – на 96,0 %, сільськогосподарських тварин – на 59,0 %, молока – на 18,5 %.

Позаяк, для підприємств, які характеризуються на окремих видах сільськогосподарської продукції, характерним став спад обсягів її реалізації, що негативно та веде до погіршення фінансово-економічних результатів за відповідної товарної спеціалізації. Йдеться про таку сільськогосподарську продукцію, як жито (темпи спаду – 11,6 %), картопля (11,4 %), яйця (74,9 %), культури овочеві (1,5 %). Особливо позитивним слід вважати зростання обсягів реалізації культур зернових та зернобобових, а також буряка цукрового фабричного, адже на ці дві товарні групи у 2020 р. припадало близько 55 % (27,0 % та 27,8 % відповідно) у загальній структурі реалізованої підприємствами галузі продукції. При тому, частка культур зернових і зернобобових продовжує зростати. За 2010-2020 рр. показник збільшився на 7,5 в. п. З іншого боку, спад обсягів реалізації зазначених вище товарів також у незначній мірі позначився на фінансово-економічних результатах підприємств галузі, оскільки їх частка в загальній структурі реалізованої продукції не значна – близько 1 %.

Якщо обсяги виробництва та реалізації продукції важливі характеристики в сенсі формування обсягу виробничо-господарської діяльності, то на кінцеві фінансово-економічні результати господарювання підприємств впливає значно більша кількість чинників, з-поміж яких головно ведемо мову про ефективність управління витратами, рівень витратомісткості і ресурсоефективності. Власне, зазначені характеристики визначають який обсяг прибутку залишиться в розпорядженні підприємств після покриття загального обсягу витрат.

Таким чином, обсяги і структура витрат у значній мірі визначають фінансово-економічні результати господарювання сільськогосподарських підприємств. Як можна зробити висновок, структура виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) підприємств сільського господарства регіону, які спеціалізуються на продукції рослинництва, залишалася достатньо стабільною, що є, на нашу думку, позитивним (з огляду на збереження структурних пропорцій виробництва і збуту продукції) та водночас негативним (з огляду на не достатньо раціональні структурні співвідношення у витратах). Так, за 2017-2020 рр. частка прямих матеріальних витрат практично не змінилася і становила близько 54 %. Тоді як зменшилися прямі витрати на оплату праці (на 1,9 в. п. (з 6,1 % до 4,2 %)), зросли інші прямі витрати (на 7,8 в. п. (з 17,6 % до 25,4 %)) та зменшилися загальновиробничі витрати (на 5,7 в. п. (з 22,1 % до 16,4 %)).

На загал, ці тенденції не однозначні. По-перше, малою видається, як на нашу думку, частка прямих матеріальних витрат (відповідно, завищеними обсяги й частка в структурі інших витрат); по-друге, зниження частки витрат на оплату праці може призвести до зниження рівня її мотивації, а, відтак, продуктивності праці; по-третє, зростання частки інших прямих витрат (практично до чверті загальної суми витрат) може слугувати чинником певного штучного втручання в обсяги і структуру витрат з метою оптимізації фінансових результатів господарювання.

Що стосується структури витрат сільськогосподарських підприємств, які спеціалізуються на продукції тваринництва, то тут структурні характеристики, на наш погляд, більш оптимальні. Зокрема, частка прямих матеріальних витрат хоча й знизилася з 81,8 % (у 2017 р.) до 76,7 % (на 5,1 в. п.) у 2020 р. становила понад три чверті всіх виробничих витрат. Прямі витрати на оплату праці склали 5,6 % та до 2017 р. їх частка збільшилася на 1,5 в. п. Інші прямі витрати, навпаки, скоротилися на таку ж величину (1,5 в. п.). Відповідно, частка загальновиробничих витрат зросла з 6,5 % до 11,6 % (на 5,1 в. п.). На нашу думку, такі зміни є позитивними в сенсі покращення фінансових результатів підприємств сільського господарства цієї галузі.

При цьому, відбулися зміни безпосередньо в структурі прямих матеріальних витрат підприємств сільського господарства Львівської області. Зокрема, найбільш відчутними з них стали: зростання частки витрат на запасні частини, ремонтні і будівельні матеріали (на 2,5 в. п. за 2017-2020 рр.) на підприємствах – виробниках продукції тваринництва та на матеріальні добрива (на 0,7 в. п.) і іншу продукцію сільського господарства (на 1.0 в. п.) на підприємствах, які спеціалізуються на продукції рослинництва.

Знизилася частка таких статей витрат, як корми (на 4,7 в. п.) та інша продукція сільського господарства (на 0,8 в. п.) на підприємствах тваринницької галузі і на пальне та мастильні матеріали (на 1,4 в. п.), запасні частини, ремонтні і будівельні матеріали (на 0,7 в. п.), насіння і посадковий матеріал (на 0,6 в. п.) на підприємствах галузі рослинництва. На нашу думку, означені зміни сприяють покращенню фінансово-економічних результатів підприємств продукції тваринництва, адже сигналізують про інвестиції в основні

засоби та зниження собівартості виробництва, а також підприємств галузі рослинництва корелюючи зі зниженням витрат на паливо-мастильні матеріали на тлі нарощування обсягів сільськогосподарської продукції.

З іншого боку, покращенню фінансово-економічних результатів господарювання сприятиме покращення значень показника, тим більше, що у багатьох роках аналізованого періоду рівень використання посівних площ за цими культурами був максимальним. Позитивно також й те, що за 2010-2020 рр. збільшувалися посівні площі основних сільськогосподарських культур підприємств сільського господарства регіону, з яких було зібрано урожай. Додатний приріст значень показників 2020 р. відносно 2010 р. був характерним для всіх видів сільськогосподарських культур, окрім картоплі. За цією культурою посівні площі, з яких було зібрано урожай, зменшилися з 2,2 тис. га у 2010 р. до 1,8 тис. га (на 18,2 %) у 2020 р. Це негативно, у тому числі й з позиції високої врожайності цієї культури. Так, у 2020 р. урожайність картоплі склала 264 ц з 1 га зібраної площі, що було на 19,5 % більше, ніж у 2010 р. Однак, негативним слід розцінювати факт різкого зниження врожайності за цією культурою у 2020 р. відносно періоду 2018-2019 рр. Лише за останній рік урожайність картоплі зменшилася на 11,1 % або на 33 ц з 1 га зібраної площі.

Звернімо увагу на те, що урожайність основних сільськогосподарських культур підприємств сільського господарства Львівської області у 2010-2020 рр. перманентно зростала, причому здебільшого вищими темпами за сільськогосподарськими культурами, обсяги виробництва яких та посівні площі за якими найбільші. Так, урожайність зернових та зернобобових культур зросла у 2,4 рази з 26,0 до 62,6 ц з 1 га зібраної площі; урожайність соняшнику збільшилася на 60,7 %, а ріпаку і кольози – на 12,2 %. Підвищення рівня урожайності основних сільськогосподарських культур, на наш погляд, є позитивним чинником в сенсі покращення фінансово-економічних результатів господарювання сільськогосподарських підприємств, адже забезпечує вищий рівень продуктивності праці, ресурсовіддачі, ефективізацію виробничо-господарських процесів, а, отже, – веде до підвищення рівня прибутковості й рентабельності бізнесу.

Власне, такі припущення в повній мірі відображають показники діяльності підприємств галузі сільського господарства Львівської області (табл. 1), особливо чистого прибутку. Так, попри певну нестабільність значень цього узагальнюючого показника фінансово-господарської діяльності, значення чистого прибутку сільськогосподарських підприємств за 2010-2020 рр. збільшилося у 3,9 рази, що істотно. У 2020 р. відповідний показник досяг майже 1,5 млрд грн, що було у двічі більше, ніж у 2019 р. та є свідченням на загальній високій фінансово-економічних результатів господарювання підприємств.

Таблиця 1

**Показники діяльності підприємств галузі сільського господарства
Львівської області у 2010, 2013-2020 рр.**

Показники	Роки									Відхилення, %; +/- 2020/2010
	2010	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Чистий прибуток (збиток), млн грн	378,3	1095,8	1245,6	-371,8	740,2	1057,9	1262,4	727,8	1488,2	3,9 р.
Частка прибуткових підприємств, %	72,6	79,6	82,6	84,7	80,9	83,2	86,1	81,5	82,9	10,3
Фінансовий результат прибуткових підприємств, млн грн.	484,9	1528,5	2725,1	1439,8	1248,0	1681,1	1958,3	1424,2	1964,7	4,1 р.
Рівень рентабельності операційної діяльності, %	20,1	29,1	30,6	12,8	22,0	16,2	8,7	4,4	14,5	-5,6
Фінансовий результат до оподаткування, млн грн.	389,5	1102,4	1246,5	-368,5	748,1	1076,0	1207,4	765,5	1503,1	3,9 р.
Загальні фінансові результати діяльності підприємств до оподаткування, млн грн.	395,9	1134,6	1254,6	-347,0	773,0	1155,7	1261,3	775,3	1507,9	3,8 р.

При цьому збільшилася й частка прибуткових підприємств галузі. Якщо у 2010 р. показник становив 72,6 %, то у 2020 р. – 82,9 % (на 10,3 в. п. більше). Відповідно на таку ж величину скоротилася частка збиткових підприємств сільського господарства регіону, опустившись до рівня 17,1 %. Фактично, збитковим є приблизно кожне шосте підприємство галузі. Це є свідченням достатньо високої ефективності функціонування, у т. ч. в порівнянні з підприємствами інших галузей регіональної економіки. До прикладу, загальні фінансові результати підприємств сільського господарства до оподаткування у 2020 р. становили 1,5 млрд грн і це був другий результат в економіці. Галузь за цим показником поступалася лише оптовій та роздрібній торгівлі (2,9 млрд грн), тоді як, наприклад, промисловість, транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність, тимчасове розміщування й організація харчування, операції з нерухомим майном мали від'ємний загальний фінансовий результат.

Сприятливим макроекономічним чинником формування позитивних фінансово-економічних результатів потрібно вважати також і зростання фінансового результату прибуткових підприємств

сільського господарства. У 2020 р. показник підвищився до понад 1,9 млрд грн, а за 2010-2020 рр. зріс у 4,1 разу.

Це дозволило відновити (після істотного спаду у 2018-2019 рр.) достатньо високий рівень рентабельності операційної діяльності підприємств сільського господарства регіону. Показник у 2020 р. становив 14,5 %, однак, до 2010 р. знизився на 5,6 в. п. На разі, підприємствам ще не вдалося відновити рівень операційної діяльності 2010-2014 років, коли він сягав 20-30 %.

Покращення фінансових результатів сільськогосподарських підприємств Львівської області у тому числі було забезпечене чинником підвищення ефективності господарювання за низкою ключових товарних позицій. Так, до прикладу, рівень рентабельності продукції «Культури зернові та зернобобові», що складає провідну частку в продукції сільського господарства та в доходах від її реалізації, за посівними площами і т. п., за 2010-2020 рр. зріс на 7,5 в. п. (з 4,5 % до 12,0 %).

Суттєво підвищилася й рентабельність за такими сільськогосподарськими культурами, як культури ягідні (на 33,3 в. п.), велика рогата худоба на м'ясо (на 29,4 в. п.), свині на м'ясо (на 14,9 в. п.), яйця птиці свійської (на 13,3 в. п.), птиця на м'ясо (на 9,4 в. п.). Очевидно, що зростання цього макроекономічного показника – прямий позитивний чинник впливу на покращення фінансово-економічних результатів сільськогосподарських підприємств.

З іншого боку, наявні стабільні проблеми, що проявляються у від'ємній рентабельності продукції «Велика рогата худоба на м'ясо», «Вівці та кози на м'ясо»; у значному зниженні рентабельності культур овочевих відкритого ґрунту (на 88,5 в. п. за 2010–2020 рр.), буряка цукрового фабричного (на 49,4 в. п.), картоплі (на 35,6 в. п.); порівняно низьких рівнях рентабельності вирощування картоплі (5,6 % у 2020 р.), буряка цукрового фабричного (6,6 %), культур овочевих відкритого ґрунту (7,4 %). Усунення цих проблемних аспектів дозволило б в значній мірі покращити фінансово-економічні результати підприємств сільського господарства Львівської області.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

Фінансово-економічні результати формуються в умовах впливу чинників внутрішнього та зовнішнього середовища підприємств. Обґрунтовано що зовнішні фактори для вітчизняних сільськогосподарських підприємств доволі істотно ускладнилися в умовах війни та в значній мірі обумовлені макроекономічними передумовами господарювання і досягнення фінансово-економічних результатів. Встановлено, що вони у Львівській області здебільшого сприятливі. Головно йдеться про збільшення обсягів виробництва (на 91,7 % у 2020 р. до 2011 р., у т. ч. продукції рослинництва – у 2,1 разу, тваринництва – на 51,2 %) та реалізації (зокрема культур зернових та зернобобових (у 3,1 разу за 2010-2020 рр.), культур олійних (у 3,2 разу), буряка цукрового фабричного (на 96,0 %) та ін.) сільськогосподарської продукції; нарощування посівних площ (на 77,2 % за 2010-2020 рр.) та підвищення врожайності (від 1,5 до 2,5 рази) основних сільськогосподарських культур; покращення структури виробничої собівартості продукції, особливо тваринництва, та досягнення високих фінансово-економічних результатів господарювання (за 2010-2020 рр. чистий прибуток підприємств галузі зріс до 1,5 млрд грн (у 3,9 разу), а частка прибуткових підприємств – на 10,3 в. п. (до 82,9 %); високу загальну рентабельність операційної діяльності (14,5 % у 2020 р.) та зростання рентабельності виробництва культур зернових і зернобобових, ягідних, свиней та птиці на м'ясо. Галузь має провідні позиції за внеском у розвиток регіональної економіки, особливо за ВДВ та фінансовими результатами.

Однак, залишається низка негативних макроекономічних передумов (чинників), які дестабілізують фінансово-економічні результати сільськогосподарських підприємств регіону та потребують реалізації заходів з їх усунення. На загал це зменшення обсягів реалізації жита, картоплі, культур овочевих та яєць, скорочення посівних площ картоплі та кормових культур, нестабільність рівня урожайності та повноцінного збору урожаю на посівних площах окремих сільськогосподарських культур, збитковість низки підприємств (17,1 % у 2020 р.) та продукції (зокрема великої рогатої худоби та овець і кіз на м'ясо), низький рівень рентабельності та наявність тенденції до його подальшого зниження для культур овочевих відкритого ґрунту, буряка цукрового фабричного та картоплі, істотні диспропорції в ефективності функціонування сільського господарства за галузями та за районами Львівської області.

Подальші наукові дослідження в цій сфері мають стосуватися обґрунтування інституційно-правового та інституційно-організаційного забезпечення політики покращення фінансово-економічних результатів господарювання сільськогосподарських підприємств.

Література

1. Андрусенко Г. О. Стратегія державного регулювання аграрної сфери АПК. Актуальні проблеми державного управління. 2003. № 2. С. 9-14.
2. Бондаревська К. В. Проблема цінового диспаритету та шляхи її вирішення в галузі АПК. Бізнес Інформ. 2014. № 8. С. 129-133.
3. Васильців Т. Г., Уразалієв Р. М. Узагальнення концептуальних основ економічної безпеки підприємства. Науковий вісник НЛТУ України. 2011. Вип. 21.2. С. 153-158.

4. Васильців Т. Г., Ярошко О. Р. Фінансова безпека підприємства: місце в системі економічної безпеки та пріоритети посилення на посткризовому етапі розвитку економіки. Науковий вісник НЛТУ України. 2011. Вип. 21.2. С. 132-136.
5. Гмиря В. П. Державна підтримка фінансування аграрного виробництва України. Економіка і управління підприємствами. 2016. № 3 (23). URL : <http://fp.cibs.ubs.edu.ua>.
6. Довжик О. О. Державна регулятивна аграрна політика в контексті світового досвіду. Економіка і суспільство. 2016. № 2. С. 97-102.
7. Лупак Р. Л., Дідич А. М. Економічні основи забезпечення конкурентоспроможності підприємства в умовах ринкових відносин. Науковий вісник НЛТУ України. 2010. Вип. 20.6. С. 248-252.
8. Панухник О. В. Державна підтримка суб'єктів аграрної сфери. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2017. № 1. С. 5-10.
9. Horovetska Y. Agriculture in Ukraine: Economic and Political Frameworks. Berlin: Research Division Eastern Europe and Eurasia, 2017. 56 p.

References

1. Andrusenko, H. O. (2003). Strategy of state regulation of the agrarian sphere of agroindustrial complex. *Actual problems of public administration*. Vol. 2, pp. 9-14.
2. Bondarevs'ka, K. V. (2014). The problem of price disparity and ways to solve it in the field of agriculture. *Biznes Inform*. Vol. 8, pp. 129-133.
3. Vasylytsyv, T. G., Urazaliyev, R. M. (2011). Generalization of enterprise economic security conceptual basis. *Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine*. Vol. 21.2. pp. 153-158.
4. Vasylytsyv, T. G., Yaroshko O. R. (2011). Financial safety of enterprise: place in the system of economic security and priorities of strengthening on the post-crisis stag of development of economy. *Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine*. Vol. 21.2. pp. 132-136.
5. Hmyria, V. P. (2016). State support for financing agricultural production in Ukraine. *Economics and enterprise management*. Vol. 3, no. 23, available at: <http://fp.cibs.ubs.edu.ua> (Accessed 21 January 2022).
6. Dovzhyk, O. O. (2016). State regulatory agricultural policy in the context of world experience. *Economy and society*. Vol. 2, pp. 97-102.
7. Lupak, R. L., Didych, A. M. (2010). Economic bases of providing of competitiveness of enterprise in the conditions of market relations. *Scientific Bulletin of LTEU of Ukraine*. Vol. 20.6. pp. 248-252.
8. Panukhnyk, O. V. (2017). State support of agricultural entities. *Actual problems of innovative economy*. Vol. 1, pp. 5-10.
9. Horovetska, Y. (2017). Agriculture in Ukraine: Economic and Political Frameworks, Research Division Eastern Europe and Eurasia, Berlin, Germany.